

DOMBÓVÁR

Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Bevezetés - Általános elvek

DOMBÓVÁR ADY ENDRE UTCA ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

Az Ady Endre utca Dombóvár belső központjának egyik meghatározó szerkezeti eleme. Dombóvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének a településkép védelméről szülő 3/7/2018. (XII. 20.) önkormányzati rendelete alapján az utca egy szakasza - Ady u. 34. házámtól az Ady u. 60. házzáig, és az Ady u. 35. házzámtól az Ady u. 67. házzáig - helyi területi védelem alatt áll ("HVT"). Az utca a területhasználat, telekserkezet és az épületek telken való elhelyezkedése (beépítési mód) alapján az alábbi két, jól elkülöníthető szakaszra bontható:

„kiszvárosi szakasz” - Erzsébet utcától a Szent Gellért utcáig Jellemzően lakófunkció, kiegészülve néhány kereskedelmi, szolgáltató egységgel. A közterületet határoló telkek az utcára szervezve, arra merőlegesen kerültek kialakításra, amiken a házak zártosúan (vagy hézagosan zártosúan), ikresen vagy oldalhatáron álló beépítési módban települtek.

„nagyvárosi szakasz” - Szent Gellért utcától a Hunyadi keresztveződéséig - KÉP01 Társasházi lakófunkció, kiegészülve a földszinten kereskedelmi, szolgáltató egységgel. A közterületet határoló telkek az utcától függetlenül, „üsző” telkeként alakultak ki. Az épületek szabadonálló beépítési módban kerültek telepítésre.

DOMBÓVÁR ADY ENDRE UTCA ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA

Az Ady Endre utca közterületének épített környezeti minősége mindkét szakaszon - „kiszvárosi” és „nagyvárosi” - elavult, közösségi tér funkcióját nem látja el, valamint felszínborítási a közlekedést nehezítik, a csapadékvíz elvezetést csak részlegesen oldják meg. A „kiszvárosi szakasz” kapcsán a gyalogos és kerékpáros forgalom elhanyagolható, azonban a gépjárműforgalom jelentős. A „nagyvárosi szakasz” területén mind a gyalogos, mind a gépkocsi forgalom domináns, utóbbi kapcsán jelentős forgalmi konfliktusok alakulnak ki.

DOMBÓVÁR ADY ENDRE UTCAI FASOR MEGLÉVŐ ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA

A helyszínelés alapján a fásor a fák egészségi állapota, a tájképi kapcsolatok és a területhasználat alapján két jellemző szakaszra tagolható:

„kiszvárosi szakasz”
„nagyvárosi karakterű szakasz”

A 2007-es felmérés csak a fásor kiszvárosi karakterű szakaszára terjedt ki. A védetté nyilvánításban 109 db fa szerepel, a 2007-es felmérésben 57 db, jelen vizsgálatunkban az azóta kivágott fahelyeket is figyelembe véve 127 db fa vagy fahely adatait vizsgáltuk és rögzítettük a kiszvárosi és a nagyvárosi szakaszon összesen. Ebből a kiszvárosi szakaszon 41 db idős vadgesztenyefa műszeres vizsgálata történt meg. A kiszvárosi szakaszon a felmérés óta eltelt több, mint tíz esztendő alatt a fásor rekonstrukciója nem történt meg, négy gyümölcsfa és három vadgesztenye kivágásra került. A kivágott fák tuskói általában nem lettek eltávolítva. A 41-ből 29 db fa alacsony, 10 db mérsékelt, és 2 db magas kockázatu. 15 db fa van a légvezetékeltől 2 m-re vagy közelebb, 4 db szennyvízvezetékeltől 1,5 m-nél közelebb, 10 db gázvezeték védőövezetében, összesen 24 db fa (58%) valamilyen középítmény közelében vagy védőtávolságon belül. A nagyvárosi karakterű szakaszon a legfontosabb érintettség a déli oldalon haladó távközlési kábel, amely a fásort 1-2 m-re közeli meg. Összesen 23 db fa (33%) valamilyen középítmény közelében vagy védőtávolságon belül.

1. FELSZÍNBORÍTÁS, CSAPADÉKVÍZ-ELVEZETÉS ÁLTALÁNOS KONCEPCIÓJA („Terepszint, illetve terepszint alatti zóna” beavatkozásai - a vizsgálat során alkalmazott betűkód: „TA”)

Dombóvár Város Önkormányzatának az Ady Endre illetve a Fő utca két szakaszára megnyert pályázata szerint a csapadékvíz-elvezetési rendszerének megújítása során az alábbi **felszínborítási, csapadékvíz elvezetési lehetőségek** kerülhetnek szóba:

- nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása
- nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása
- zárt árok kialakítása

Az utcákat „szakaszokként” (összesen négy szakasz) illetve azon belül „oldalanként” vizsgáltuk (összesen két oldal, jellemzően északi és déli), mely alapján „szakaszokként” kilenc lehetséges verzió került vizsgálatra amit a „3. számú melléklet - Tájépítészeti verziók”, táblázat tartalmaz.

Az eltérő verziók kapcsán az Ady Endre utca „kiszvárosi” szakaszára került elkészítésre a lehetséges kilenc verzió eltérő lehetőségeinek bemutatása (a megértést könnyítve a növény megtartás, növénytelepítés lehetőségeit azonos verzióval került ábrázolásra) amit a „4. számú melléklet - Tájépítészeti verziók általános szemléltetése”, tartalmaz.

Dombóvár Város Önkormányzatával történt egyeztetés alapján a pályázat megvalósíthatósága, a vizsgált utcák közterülettel határos ingatlan tulajdonosok, valamint az önkormányzat szándéka szerint az alábbi verziók kerültek kiválasztásra:

Ady Endre utca „kiszvárosi szakasz” - Erzsébet utcától a Szent Gellért utcáig
verzió TA1 - nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)

verzió TA5 - nyílt, burkolat árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)
vizualizációját lásd: tervlap

nagyvárosi szakasz” - Szent Gellért utcától a Hunyadi keresztveződéséig
verzió TA3 - nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)

verzió TA5 - nyílt, burkolat árok árok kialakítása a szakasz „északi” oldalán és zárt árok kialakítása a szakasz „déli” oldalán (szükséges helyen parkolókkal)
vizualizációját lásd: tervlap

verzió TA9 - zárt árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (szükséges helyen parkolókkal)

Fő utca „kiszvárosi szakasz” - Kórház utcától a Petőfi Sándor téren át a IV. utcáig
verzió TA1 - nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)

verzió TA5 - nyílt, burkolat árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)
vizualizációját lásd: tervlap

„kertvárosi szakasz” - IV. utcától a Saguly téren át a Fő utca keleti végéig
verzió TA1 - nyílt, burkolat nélküli árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)

verzió TA5 - nyílt, burkolat árok kialakítása a szakasz „északi” és „déli” oldalán (kapubeállókával, illetve szükséges helyen parkolókkal)
vizualizációját lásd: tervlap

A verziók kapcsán természetesen kisebb átfedések jelentkeznek (pl: nyílt rendszerű árok szakaszoként zárt burkolatú árokként való kialakítása parkolók vagy kültéri árusító-, fogvasztótérhez kapcsolódóan), ezek a tervezés folytatásaként kerülnek kidolgozásra, az elvi koncepciót nem befolyásolják.

ABETON - KLASZSIK kiselemes térrő szürke színben - KÉP14

- legfontosabb jellemzők:
- 6 cm anyagvastagság
 - gyalogos, kerékpár és személygépkocsival érintett forgalom kapcsán alkalmazható
 - magas csúszás-ellenállású, szóálló és fagyálló
 - hulladék beton újr felhasználásával készül

2. NÖVÉNYMEGTARTÁS, NÖVÉNYTELEPÍTÉSEK ÁLTALÁNOS KONCEPCIÓJA („Terepszint feletti zóna” beavatkozásai - a vizsgálat során alkalmazott betűkód: „TA”)

Dombóvár Város Önkormányzatának az Ady Endre illetve a Fő utca két szakaszára megnyert pályázata szerint a csapadékvíz-elvezetési rendszerének megújítása során az alábbi növény megtartás, növénytelepítési (fákivágással együtt) lehetőségek kerülhetnek szóba:

- meglévő növényzet megtartása (kivágás mértéke elhanyagolható)
- meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása
- meglévő növényzet eltávolítása illetve helyette növénytelepítés (2 szintű növényzet (gyep és lombkorona szint)

Az utcákat „szakaszokként” (összesen négy szakasz) illetve azon belül „oldalanként” vizsgáltuk (összesen két oldal, jellemzően északi és déli), mely alapján „szakaszokként” kilenc lehetséges verzió került vizsgálatra amit a „3. számú melléklet - Tájépítészeti verziók”, táblázat tartalmaz.

Az eltérő verziók kapcsán az Ady Endre utca „kiszvárosi” szakaszára került elkészítésre a lehetséges kilenc verzió eltérő lehetőségeinek bemutatása (a megértést könnyítve a felszínborítási, csapadékvíz elvezetési lehetőségek azonos verzióval került ábrázolásra) amit a „4. számú melléklet - Tájépítészeti verziók általános szemléltetése”, tartalmaz.

Dombóvár Város Önkormányzatával történt egyeztetés alapján a pályázat megvalósíthatósága, a vizsgált utcák közterülettel határos ingatlan tulajdonosok, valamint az önkormányzat szándéka szerint az alábbi verziók kerültek kiválasztásra:

Ady Endre utca „kiszvárosi szakasz” - Erzsébet utcától a Szent Gellért utcáig
verzió TF5 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” és „déli” oldalán

verzió TF6 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” oldalán, míg a meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „déli” oldalán

verzió TF9 - meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „északi” és „déli” oldalán
vizualizációját lásd: tervlap

nagyvárosi szakasz” - Szent Gellért utcától a Hunyadi keresztveződéséig
verzió TF5 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” és „déli” oldalán

verzió TF6 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” oldalán, míg a meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „déli” oldalán

verzió TF8 - meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „északi” és „déli” oldalán
vizualizációját lásd: tervlap

verzió TF9 - meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „északi” és „déli” oldalán
vizualizációját lásd: tervlap

Fő utca „kiszvárosi szakasz” - Kórház utcától a Petőfi Sándor téren át a IV. utcáig
verzió TF5 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” és „déli” oldalán

verzió TF9 - meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „északi” és „déli” oldalán
vizualizációját lásd: tervlap

„kertvárosi szakasz” - IV. utcától a Saguly téren át a Fő utca keleti végéig
verzió TF5 - meglévő növényzet ritkítása, valamint részleges pótlása a szakasz „északi” és „déli” oldalán

verzió TF9 - meglévő növényzet eltávolítása, illetve helyette növénytelepítés a szakasz „északi” és „déli” oldalán
vizualizációját lásd: tervlap

keleti

ABETON - GYEPKŐ szürke színben - KÉP15

- legfontosabb jellemzők:
- 10 cm anyagvastagság
 - gyalogos, kerékpár és személygépkocsival érintett forgalom kapcsán alkalmazható
 - magas csúszás-ellenállású, szóálló és fagyálló
 - hulladék beton újr felhasználásával készül

JAVASOLT NÖVÉNYTELEPÍTÉSEK

A légvezeték, közvilágítás és oszlopok a Fő utca déli oldalán találhatók, a fásor tengelyétől kb. 3-3,5 m-re. 27 db-mál a légvezeték 3 m-nél közelebb található. A gázvezeték az útburkolat alatt található, a déli fásor tengelyétől kb. 5 m távolságban. A ház bekötések közül 9 db van fához 2,5 m-nél közelebb. Távközlési alépítmény és földkábel a templom térig tartó szakaszon mindkét oldalán a járda és a zódsáv alatt halad, az északi oldalon a fásortól kb. 0,5 m-re a déli oldalon kb. 1 m-re. A szennyvízbekötések közül 15 db van 2,5 m-nél közelebb. Összesen 42 db fánál (43%) található a közelben földalatti vagy feletti kőzmű.

A növénytelepítések kapcsán a Dombóvári Városgazdálkodási Nonprofit Kft. megbízásából Szőke Szilvia Ökológiai Kertészmérnök által javasolt megoldásokkal egyetértve és azt felhasználva az alább olvasható javaslatot tesszük. Jelentős fakivágás esetén elsődleges cél a védett utcaképek (lásd: településképi rendelet) **egységes megjelenésének visszaállítása**. A településekkel törekednünk kell a városrészek új arculatot eredményező növényválasztás kapcsán az élettér sajátosságait figyelembe vévő, városdíró, magas díszítő értékkel bíró fajtákat kiválasztásra. A fajták kiválasztásánál több szempont került kiválasztásra mivel a városi környezetben élő növények közül a fásorokat éri a legtöbb és legerősebb károsító hatás.

Kiemelt károsító tényezők:

- **szárazság** - a magas nyári hőmérséklet a növényeket a városokban párolgattatásakényszeríti, a burkolat felületek pedig meggátolják a víz beszívargását a talba és ez által erős vízhiány jelentkezik, a csapórainrendszeren keresztül a felszíni vizek zömele vonódik a növényektől,
- **összetömörödött és szennyezett talaj** - az autók az út menti zódsávban parkolva összetömörítik és alajjal szennyezik a talajt, a burkolat alatt a tömör talajban levegőtlenység (oxigénhiány) lép fel,
- **levegőszennyezettség** - a városok levegője sok esetben porral, korommal és különbözőgázokkal szennyezett, ilyen körülmények között a nem megfelelően választott fajok levelei és fiatal hajtásai megsárgulnak és megégnek,
- **szósz, építkezések, gépjárművek, középépítés, vandalizmus** következményeinek hatása-törzs-, korona-, és gyökérkárosodások léphetnek fel.

Utak menti sorfának tehát azok a fajok a legalkalmasabbak, amelyek kiváló töröképességek, egyesek törzset és felálló koronát nevelnek, valamint ágaik nem törékenyek.

Mivel a telepített fajok az utcakép karakterének meghatározói lesznek, ezért a páros és páratlan oldalra is azonos fajtájú egyedek telepítését javasoljuk. Az egyöntetű koronák sora tekintélyt parancsoló hatást tud nyújtani.

Ady utca „kiszvárosias szakasz” - Erzsébet utcától a Szent Gellért utcáig Juhar (Acer X 'Pacific Sunset) KÉP02

„nagyvárosias szakasz” - Szent Gellért utcától a Hunyadi keresztveződéséig oszlopok hárs (Tilia platyphyllos) Favorit”) KÉP03

Fő utca „kiszvárosias szakasz” - Kórház utcától a Petőfi térig japán díszcseresznye (Prunus serrulata 'Kanzan') KÉP04 Petőfi tértől a Saguly térig gömb cseplésmeggy (Prunus fruticosa 'Globosa') KÉP05

„kertvárosias szakasz” - Petőfi tértől a Saguly térig gömb cseplésmeggy (Prunus fruticosa 'Globosa')

Saguly tértől a IX. utcáig diszgalagonya (Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet') KÉP06

JAVASOLT BURKOLAT ALKALMAZÁS

A Dombóvári Ady utca és Fő utca csapadékvíz elvezető rendszerének megújítása kapcsán jelentős esztétikai beavatkozásra kerülhet sor. Mindkét esetben több ezer m2 felületen újulhat meg a meglévő burkolat egységes megjelenésű kiselemes burkolatokkal, ami kapcsán az alábbi térköveket javasoljuk alkalmazni (a bemutatandó elemek egy gyártótól kerültek kiválasztásra hasonló esztétikai megjelenés alapján, azonban ezek más gyártó hasonló megjelenésű és minőségű termékeire lecserélhetők)

JAVASOLT UTCABÚTOR ALKALMAZÁS

A Dombóvári Ady utca és Fő utca csapadékvíz elvezető rendszerének megújítása kapcsán megújításra kerülhet az utcabútorok melyek kapcsán szintén cél az egységes megjelenés mellett a komplex felújításhoz való illeszkedés. A tervezett fejlesztés kapcsán az alábbi utcabútorokat javasoljuk alkalmazni (a bemutatandó elemek egy gyártótól kerültek kiválasztásra azonos esztétikai megjelenés alapján - egy termékcsalád -, azonban más gyártó azonos megjelenésű, és minőségű termékeire lecserélhetők):

VÁROSSZÉPÍTŐ KFT - „KONSTRUKTÍV TERMÉKCSALÁD” - KÉP07-13

A választott termékcsalád elemei Dombóváron több helyen kerültek alkalmazásra az elmúlt években (Művelődési ház előtti tér, Arany János tér, stb.

Köztéri ülőpadok készítésekor a tervszerűen telepített fenyő anyagát használják fel. Felületkezelés során a kevésbé környezetszennyező, U.V. álló kültéri vizes bázisú lazúr kerül használatra.

A festékgyártó által közölt használati utasítás szerint, a tartósság érdekében a telepítés után fél évvel, és utána évente egyszer javasolt a látható részek - durva ruhával vagy kefével történő tisztítása után - egy réteg lazúrral való átkenesése, így zárva le az anyagmozgás közben keletkezett repedéseket.

Az acélból készült anyagok tűzhorganyzással majd porszórással festésével kerül kialakításra mely során négy alapszínből (RAL 6009; 7016; 8019; 9005) lehet választani.

Javasolt felületkezelés:
tűzhorganyzott acél porszórása: RAL 7016, 7040 vagy 9005
fa lazúr: „eiche rustikal” vagy „nussbaum”

A tervek a Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések - felhívás kódszáma: TOP-2.1.3-16 - keretében készültek.

Megbízó • Dombóvár Város Önkormányzata, 7200 Dombóvár, Szabadság u. 18.

Építészeti és tájépítészeti generáltervező • AU.ROOM Építész Műhely Kft., 7621 Pécs, Majorossy I. utca 4.

Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása
kisvárosi szakasz I meglévő állapot

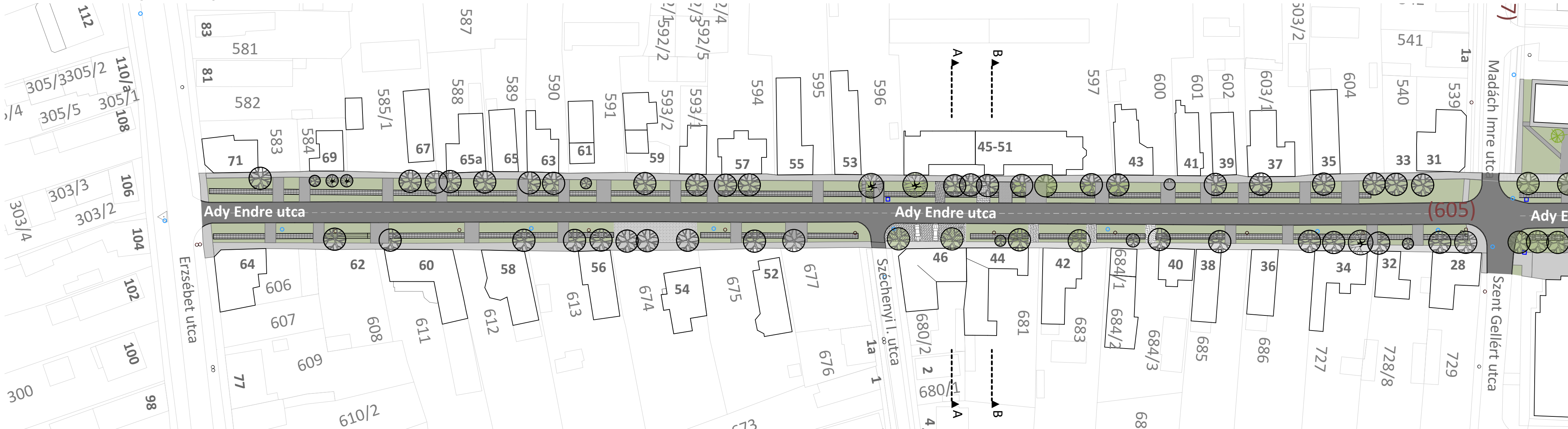
Meglévő állapotot bemutató fotó

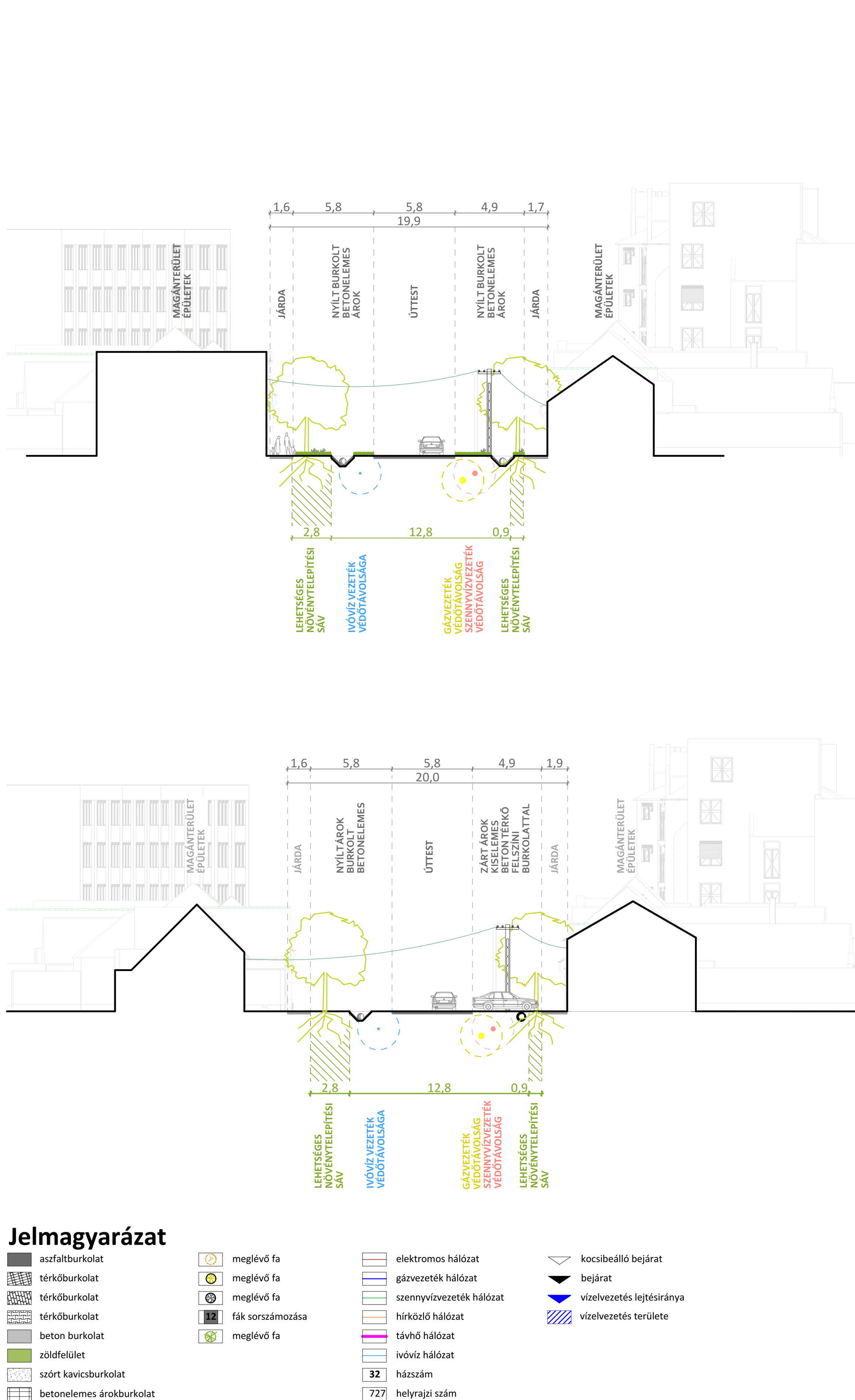
Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása kisvárosi szakasz I tervezett állapot

Átnézeti helyszínrajz I felszínborítás I M=1:750

Általános keresztmetszet I M=1:200

Jelmagyarázat

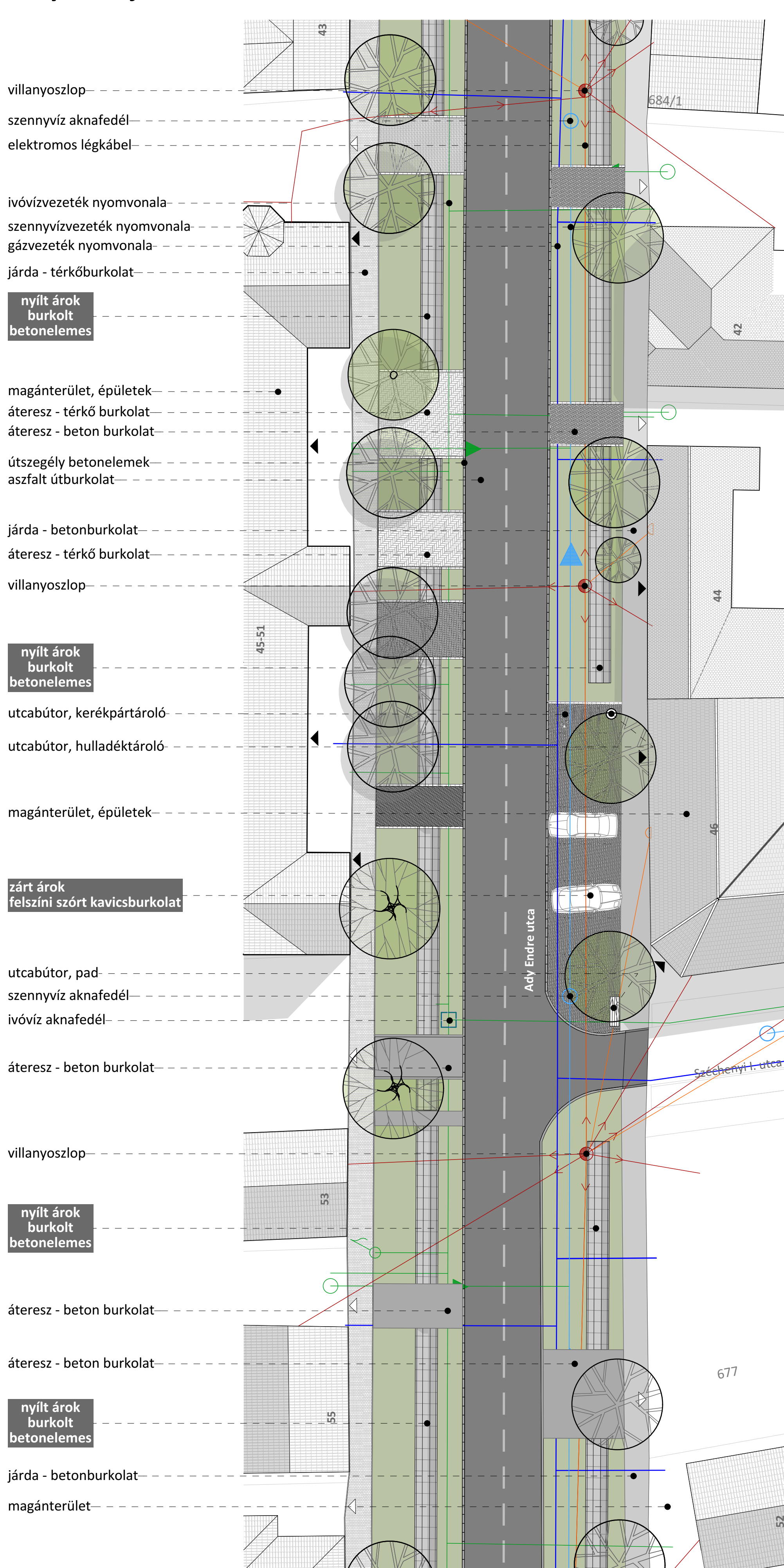
- aszfaltburkolat
- térköburkolat
- térköburkolat
- térköburkolat
- beton burkolat
- zöldfelület
- szórt kavicsburkolat
- betonelemes árokburkolat

- meglévő fa
- meglévő fa
- meglévő fa
- fák sorszámozása
- meglévő fa

- elektromos hálózat
- gázvezeték hálózat
- szennyvízvezeték hálózat
- hűtőközlő hálózat
- távhő hálózat
- ivóvíz hálózat
- hátszám
- helyrajzi szám

- kocsibeálló bejárat
- bejárat
- vízvezetés lejtésiránya
- vízvezetés területe

Helyszínrajz részlet I M=1:200

Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása
kisvárosi szakasz I tervezett állapot

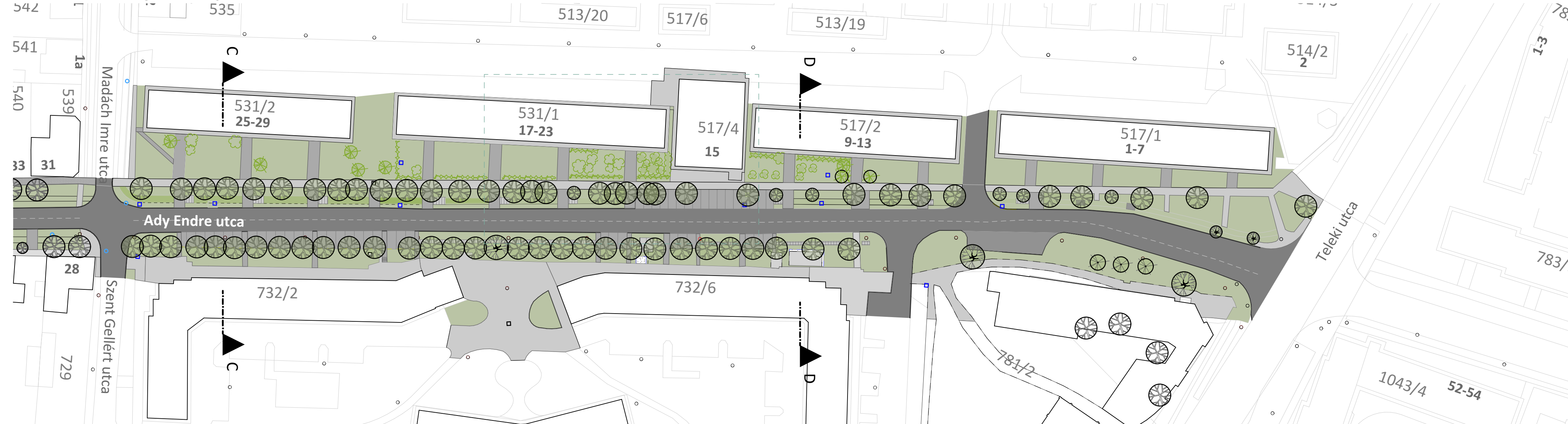
Látványterv

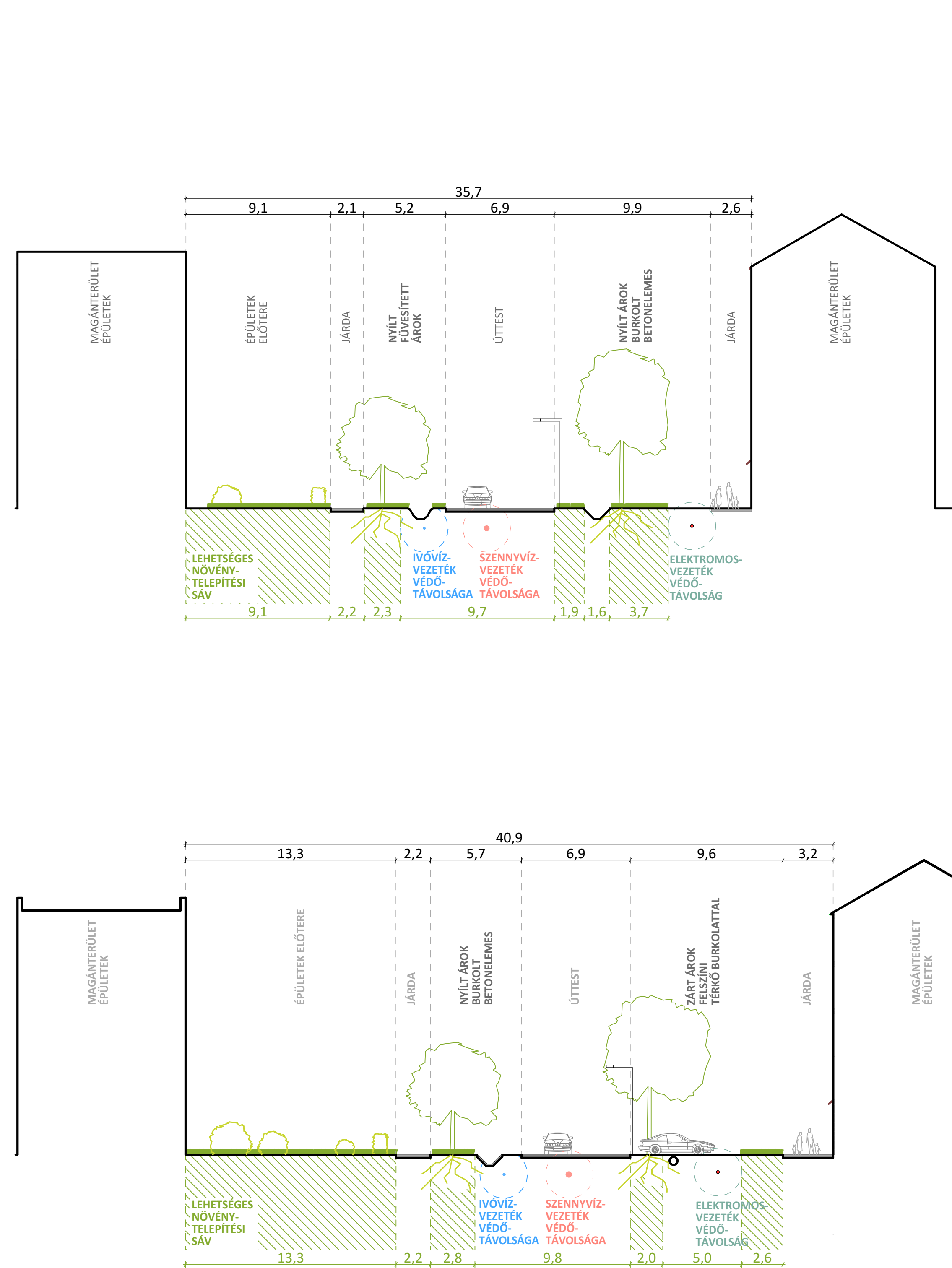
Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása nagyvárosias szakasz | meglévő állapot

Átnézeti helyszínrajz | felszínborítás | M=1:750

Általános keresztmetszet | M=1:200

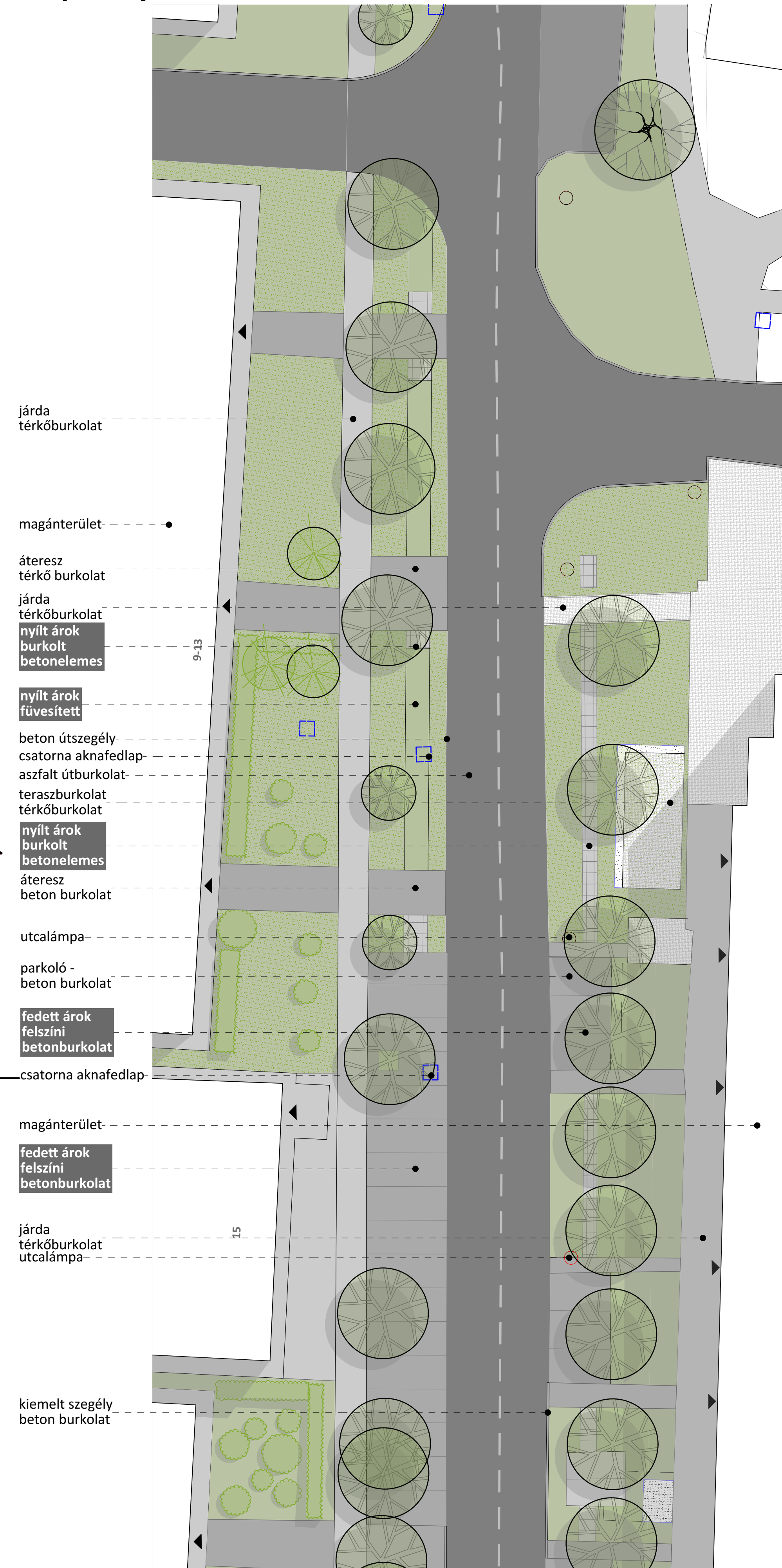
Jelmagyarázat

- aszfaltburkolat
- térköburkolat
- térköburkolat
- térköburkolat
- beton burkolat
- zöldfelület
- szórt kavicsburkolat
- betonelemes árokburkolat
- meglévő fa
- meglévő fa
- meglévő fa
- fák sorszámozása
- meglévő fa

- elektromos hálózat
- gázvezeték hálózat
- sennyvízvezeték hálózat
- hűtőközlő hálózat
- távhő hálózat
- ivóvíz hálózat
- hátszám
- helyrajzi szám

- kocsibeálló bejárát
- bejárát
- vízvezetés lejtésiránya
- vízvezetés területe

Helyszínrajz részlet | M=1:200

Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása
nagyvárosias szakasz I meglévő állapot

Meglévő állapotot bemutató fotó

Dombóváron az Ady Endre utca, a Fő utca csapadékvíz-elvezető rendszere rekonstrukciójához kapcsolódó építészeti- és tájépítészeti munka

Dombóvár, Ady Endre utca revitalizálása
nagyvárosias szakasz I tervezett állapot

Látványterv

